

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

Δημήτρης Ντούσας, *Μαρξισμός και σύγχρονη μετανάστευση*, Β' έκδοση συμπληρωμένη, Αθήνα 2011

Δεν έχω κάποια ειδική σχέση με τα ζητήματα της οικονομικής ζωής. Στα νιάτα μου είχα διαβάσει δυο βιβλία πολιτικής οικονομίας, για να μπορώ κάπως να κατανοώ κάποια θέματα / κεφάλαια της ιστορίας. Και είχα μάθει λόγου χάρη ότι βασικοί παράγοντες της οικονομικής ζωής είναι: η γη, η εργασία, το κεφάλαιο. Και ως τη δεκαετία του 1980-90 συνήθιζα να αγοράζω μια αγγλική ή αμερικάνικη εφημερίδα την εβδομάδα, για να διατηρώ κάποια σχέση με τη ζωντανή αγγλική γλώσσα – έστω και στην αμερικάνικη παραλλαγή της. Και ήταν για μένα η μόνη περίοδος που διάβαζα μέσα στην εβδομάδα την εφημερίδα από την πρώτη σελίδα ως την τελευταία. Και ήταν κάποια στιγμή, περί το 1985, που διάβασα ένα ειδικό άρθρο για τη μετανάστευση και λαθρομετανάστευση προς τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Και ξαφνιάστηκα διαβάζοντας ότι ήταν επίσημη πολιτική της χώρας εκείνης, η ανομολόγητη αλλά πραγματική πολιτική, να διευκολύνει τη λαθραία εισαγωγή 4-5 εκατομμυρίων λαθραίων μεταναστών, γιατί η παρουσία τους διευκόλυνε την οικονομική ζωή της χώρας, αφού οι λαθραίοι προσφέρονταν για χαμηλό μεροκάματο και έτσι μπορούσε η αμερικανική οικονομία να παράγει με χαμηλό κόστος και να κερδίζει ανταγωνιστικότητα στις εξαγωγές της.

Ξαφνιάστηκα και ξαναδιάβασα πιο προσεκτικά το άρθρο εκείνο που διευκόλυνε στην κατανόηση της οικονομικής ζωής στις διεθνείς σχέσεις.

Και στις αρχές της δεκαετίας του 1990 ήρθε μια άλλη πολύ ενδιαφέρουσα εμπειρία από την ελληνική αντιμετώπιση της επίσημης λαθραίας εισαγωγής εργατικού δυναμικού από τη γειτονική Αλβανία. Ο Έλληνας υπουργός των Εξωτερικών πήγε επίσκεψη στα Τίρανα με αεροπλάνο, αλλά γύρισε με αυτοκίνητο. Να δει και λαό και ομογενείς της νότιας περιοχής. Σε κάποια στάθμευσή του ανταπέδωσε τα θερμά χειροκροτήματα του λαουτζίκου με την πρόσκληση; «Ελάτε στα μέρη μας, είναι Παράδεισος!» (εφημερίδες των ημε-

ρών). Τον επόμενο χρόνο ο υπουργός των Οικονομικών της χώρας μας βρέθηκε για κάποια Διάσκεψη / Συνέδριο στη Χάγη. Σε κάποιο διάλειμμα του Συνεδρίου ρωτήθηκε από δημοσιογράφους; «Πώς τα πάτε με την αθρόα και λαθραία άφιξη Αλβανών στη χώρα σας;» Απάντηση: «Για μας οι λαθραίοι είναι πιο ευπρόσδεκτοι στη χώρα μας. Με την παρουσία τους κρατάνε χαμηλό το μεροκάματο. Έτσι κρατιούνται χαμηλά και οι τόνοι του εγχώριου συνδικαλισμού!...» Ένιωσα να ολοκληρώνεται η κατάρτισή μου στα θέματα διακίνησης εργατικού δυναμικού – νόμιμου ή λαθραίου – όταν διάβασα τις δηλώσεις αυτές (της Χάγης) σε απογευματινή εφημερίδα της Αθήνας στις 23 Αυγούστου 1992! (αν θυμάμαι σωστά).

Με τέτοια ανεπίσημη αλλά τραγική προπαιδεία στα θέματα διακίνησης εργατικού δυναμικού διάβασα το βιβλίο του Δημήτρη Ντούσα, το οποίο εντωμεταξύ κυκλοφόρησε σε δεύτερη έκδοση, συμπληρωμένη.

Φαντάζει, ίσως, υπερβολή, αλλά το βιβλίο του Δημήτρη Ντούσα, *Μαρξισμός και σύγχρονη μετανάστευση* σχετικά με το φαινόμενο της εισαγωγής και εξαγωγής εργατών για λόγους εκμετάλλευσης (από την πλευρά της εργοδοσίας) έχει τόση σαφήνεια στις διατυπώσεις και τόσο πλούσια και πειστική τεκμηρίωση, ώστε να μην χρειάζεται καμιά επιπλέον ανάλυση. Αυτό γίνεται σαφές και μόνον από την ανάγνωση του Πίνακα Περιεχομένων.

Συγκεκριμένα λοιπόν: Ο Πίνακας Περιεχομένων προσφέρει σαφέστατη εικόνα των προβλημάτων που βλέπει ή διαβλέπει ο συγγραφέας μελετώντας το φαινόμενο της αθρόας διακινήσεως εργατικού δυναμικού από τη μια χώρα στην άλλη.

Μετά από τα πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία προλόγου και εισαγωγής ακολουθούν τα κεφάλαια:

1. Αποκάλυψη του μεγάλου μυστηρίου εισαγωγής ξένων εργατικών χεριών από το Κεφάλαιο στις χώρες με ανεπτυγμένο καπιταλιστικό σύστημα.
2. Παραστατική και τεκμηριωμένη εξιστόρηση της εισαγωγής (ή και λαθροεισαγωγής) εργατών στις χώρες εργοδοσίας με άμεση ή έμμεση φροντίδα των εργοδοτών.
3. Συνοπτική έκθεση των αρχών, της λογικής και της κατεύθυνσης των θέσεων (απόψεων) των Engels, Marx και της Διεθνούς Ένωσης Εργατών για τη μετανάστευση.
4. Τα πολιτικά κείμενα των Engels, Marx και Διεθνούς Ένωσης Εργατών για την εισαγωγή και εξαγωγή ξένων εργατικών χεριών.
5. Η Διεθνής Ένωση Εργατών (Α' Διεθνής) και ο σοβαρός αγώνας της ενάντια στην εισαγωγή ξένων εργατικών χεριών, όπως και στην εξαγωγή εργατικών χεριών για τις ανάγκες των αφεντικών.
6. Οι μεταναστευτικοί νόμοι είναι ιδεολογικά, πολιτικά και πρακτικά μαρνιφέστα του εργοδοτικού κεφαλαίου.
7. Η νομιμοποίηση των παράνομων μεταναστών είναι μια πολιτική εισαγωγής ξένων εργατικών χεριών απ' τα αφεντικά.

8. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η πολιτική της για εισαγωγή εκατοντάδων εκατομμυρίων ξένων εργατικών χεριών: Στατιστικές έρευνες.
9. Ποιοι χάνουν και ποιοι κερδίζουν από τη διεθνή μεταφορά εργατών; Ποια τα αίτιά της;
10. Η αθλιότητα και η κυνικότητα στην εκμετάλλευση.
11. Η μικροαστική – ιδεαλιστική αντίληψη και η μαρξιστική ερμηνεία των αιτίων της διεθνούς μεταφοράς εργατών σήμερα.
12. Ο γεωστρατηγικός στόχος του μονοπωλιακού κεφαλαίου των ΗΠΑ και οι Μεγάλοι Έμποροι του εικονικού αντιρατσισμού και των «ανοικτών συνόρων».

Ας σταθούμε όμως σε μερικά μόνο περιστατικά εισαγωγής υπεράριθμων μεταναστών και οι συνέπειές τους:

1. Από την σελ. 20 αντιγράφω: «Η μετανάστευση (ειδικά σε χώρες που έχουν ανεργία) και ο αναπόφευκτος ανταγωνισμός μεταξύ των ξένων και των ντόπιων εργατών ρίχνει τους μισθούς καθώς και την υλική, ηθική και πολιτισμική θέση της ντόπιας εργατικής τάξης».

2. Από την σελίδα 23 αντιγράφω: «...Στις 22-1-09 επισκέφτηκε την περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα ο αναπληρωτής υπουργός Εσωτερικών, ο οποίος δήλωσε πως “το αστυνομικό τμήμα θα ενισχυθεί, θα γίνει καλύτερη κι αυστηρότερη αστυνόμευση, με περισσότερους αστυνομικούς, περισσότερες περιπολίες και ελέγχους”. Δεν είπε όμως ότι “εάν ο αριθμός των μη νομίμων μεταναστών στη χώρα μας αυξηθεί κατά 200.000, τότε οι μισθοί των χαμηλόμισθων Ελλήνων θα μειωθούν κατά 3% και των μεταναστών που βρίσκονται ήδη στην Ελλάδα από 28% έως και 55% εξαιτίας της υπερπροσφοράς εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας”». (Σχετική έρευνα δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Ελευθεροτυπία* στις 23-1-2009, με το άρθρο: «Η λαθρομετανάστευση μειώνει τα μεροκάματα»)¹

3. Από την σελίδα 35: «Ο εργασιακός εκτοπισμός των ντόπιων εργατών. Η μαζική είσοδος ξένων εργατικών χεριών, κυρίως αλβανικών, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, χτύπησε πρώτα απ’ όλους τους τσιγγάνους εργάτες γης. Αυτοί, κυριολεκτικά, εκτοπίστηκαν εργασιακά, αντικαταστάθηκαν, χωρίς εναλλακτική εργασιακή λύση ή οικονομική δυνατότητα. Τα αγροτικά αφεντικά (μικρά ή μεγάλα) τους πέταξαν όλους, μα όλους, απ’ τις γεωργικές εργασίες που έκαναν σ’ αυτούς και προσέλαβαν Αλβανούς εργάτες...»² με χαμηλότερα μεροκάματα προφανώς.

1. Εύλογα μπορεί ένας πραγματικός χριστιανός να θυμηθεί και να θυμίσει: «ο έχων δύο χιτώνας» δίνει τον ένα. Αλλά αναρωτιόμαστε αν έχει μόνο έναν ή κανέναν, τι να δώσει;

2. Θυμηθείτε τι έλεγε ο δικός μας υπουργός Εξωτερικών με περισσή επιπολαιότητα το 1992 επιστρέφοντας από τη γειτονική χώρα!

Από την σελίδα 41:

«Ευθύνες όμως έχουν κι όποιοι εκμεταλλεύτηκαν τη φτηνή εργασία του αλλοδαπού εργάτη, που εισήχθηκε στη χώρα μας κι έτσι έγιναν αιτία να εισαχθούν κι άλλα ξένα εργατικά χέρια, με όνειρα και προσδοκίες. Ποιοι είναι όμως αυτοί;

»Ο εφοπλιστής, ο μεγαλοεργολάβος, ο βιομήχανος, ο βιοτέχνης, το μεγάλο εμπορικό και αγροτικό κεφάλαιο – για να τσακίσουν τα συνδικάτα και τα εργατικά δικαιώματα των ντόπιων εργατών.

»Η Κυβέρνηση, για να πετύχει τους στόχους της ΟΝΕ και των ολυμπιακών έργων.

»Η άρχουσα τάξη, για να “λύσει το οικονομικό και δημογραφικό πρόβλημα της χώρας”, δηλαδή για να έχει πολλούς εργάτες και για τα επόμενα χρόνια – αδιαφορώντας για το ότι δημιουργούνται εθνικά, μειονοτικά και εδαφικής ακεραιότητας προβλήματα.

»Ο μικροεργολάβος στο χωριό ή στην πόλη, ο αγρότης στο χωράφι του, ο κτηνοτρόφος στο κοπάδι του, ο νοικοκύρης στο σπίτι του για μερεμέτια, η ελληνική οικογένεια για τις οικιακές εργασίες ή τη βοήθεια στα άρρωστα μέλη της και άλλοι».

Από την σελ. 55 αντιγράφω:

«...και οι ξένοι εργάτες είναι το μέσο για τα εργοδοτικά αφεντικά, για να ξεγελάσουν (για να παραλύσουν) τις αντιδράσεις των ντόπιων εργατών, να πλευροκοπήσουν της εργατικές τους κατακτήσεις, και τελικά να τις καταβαραθρώσουν όλες αμαχητί».

Κάποιες Απορίες:

Από τις σελ. 56-56 μεταφέρω την διαπίστωση ότι:

«Στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ απαιτούν: την περαιτέρω ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων και την εξατομίκευσή τους κατ' ατομική περίπτωση, παρακάμπτοντας ή καταργώντας τη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας. Πιο συγκεκριμένα απαιτούν:

- Το άπλωμα και βάθεμα της μερικής απασχόλησης των ντόπιων εργατών.
- Την αύξηση του χρόνου εργασίας χωρίς ανάλογη αύξηση των αποδοχών.
- Τη χαλάρωση των όρων και των προϋποθέσεων για ομαδικές απολύσεις χωρίς περιορισμούς.
- Τη μείωση της αποζημίωσης για τις απολύσεις.
- Τη μείωση του κόστους των υπερωριών.
- Τον περιορισμό των εργοδοτικών εισφορών κάθε μορφής.
- Τον περιορισμό των επιδομάτων ανεργίας.
- Τον επανακαθορισμό και την αναθεώρηση του καθεστώτος βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών».³

3. Μήπως όλες αυτές τις «ανθρωπιστικές» λύσεις τις διακρίνετε και στις σύγχρονες εξελίξεις της κοινωνικής πολιτικής ζωής μας;

Από την σελίδα 225 μεταφέρω ερώτημα:

«Γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί τη μετανάστευση εργατών μέσα στα όριά της;»

«Γιατί το εργοδοτικό κεφάλαιο της ΕΕ ευνοεί την κινητικότητα, τη μετανάστευση και τον ξεριζωμό των ντόπιων εργαζομένων;»

«Ο πολίτης εργάτης στη χώρα της καταγωγής του, αυτόματα βυθίζεται σε εργάτη χωρίς πολιτικά δικαιώματα στη χώρα μετανάστευσής του. Αυτό το επιθυμεί το ευρωπαϊκό κεφάλαιο, για να έχει εργαζόμενους μετοίκους, χωρίς πολιτικά δικαιώματα...»

Από τη σελίδα 228 αντιγράφω:

«Οι ξένοι εργάτες και νεολαίοι με κρίση ταυτότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

«Οι μετανάστες, που ήρθαν μαζί με τις οικογένειές τους στην Ε.Ε. κι έχουν κάμποσα χρόνια εδώ, αντιμετωπίζουν μια βαθιά κρίση ταυτότητας. Ειδικά αυτοί που ήρθαν μικρά παιδιά ή γεννήθηκαν στην Ευρώπη, και μεγάλωσαν εδώ για πάνω από 10-15 χρόνια έχουν αναπτύξει μια αντιφατική πολιτισμική κι εθνική κουλτούρα».

Και είναι πολλά αυτά που θα είχε να παραθέσει κανείς, εξαίροντας τις αρετές του βιβλίου του Δημήτρη Ντούσα. Θα σταθώ σε ένα μόνο σημείο, που είναι, κατά τη γνώμη μου ιδιαίτερα ενδεικτικό.

Μήπως είναι και πιο επιθυμητοί, αν δεν ασχολούνται με την πολιτική;

Μερικοί που τα συμφέροντά τους δεν θίγονται από τις παραπάνω εξελίξεις επικαλούνται όχι μόνο την χριστιανική ευαισθησία αλλά και την μαρξιστική ιδεολογία: «Προλετάριοι όλου του κόσμου ενωθείτε». Μου φαίνεται ότι η ελλειμματική μαρξιστική ενημέρωσή τους δεν τους επέτρεψε να κατανοήσουν το νόημα του μαρξιστικού λόγου: να ενωθούμε όλοι, για να πολεμήσουμε, να αντιμετωπίσουμε ενωμένοι το εκμεταλλευτικό σύστημα της διεθνούς εργοδοσίας, που φτάνει σήμερα ως την εκμετάλλευση του μεταναστευτικού φαινομένου και δεν γνωρίζει άλλη τακτική παρά την εκμετάλλευση του εργατικού δυναμικού, ντόπιου ή ξένου, αλλά και ταπεινωμένου και αποδυναμωμένου.

Φ.Κ. Βώρος*

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Ο Φ.Κ. Βώρος είναι Δρ., επίτιμος Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΥΡΥΑΛΟΣ

Αποκλειστική διάθεση: Εκδόσεις Στοχαστής

M.I. FINLEY

ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΥΡΥΑΛΟΣ

JAMES M. REDFIELD

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΟΥ ΕΚΤΟΡΑ

ΦΥΣΗ
ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΣΤΗΝ
ΙΛΙΑΔΑ

ΕΥΡΥΑΛΟΣ

ΛΟΥΙ ΝΤΥΜΟΝ

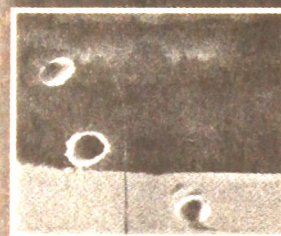
ΔΟΚΙΜΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΤΟΜΙΚΙΣΜΟ

ΕΥΡΥΑΛΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΥΡΕ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΛΕΙΣΤΟ ΚΟΣΜΟ ΣΤΟ ΑΠΕΙΡΟ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ

ΕΥΡΥΑΛΟΣ